

2022-09-20

Regionstyrelsen
Region Västmanland

721 89 Västerås

Ansökan om medel för att bevara Eks Vagnmuseum

Västmanlands Kulturmiljöförening ansöker härmed om medel för att bevara och utveckla Eks Vagnmuseum, Västerås.

Bakgrund

Eks Hyrverk startades 1923 i Västerås. Det var en tid där bilar fanns i ett fåtal, och hästtransporterna fortfarande var en del av stadens miljö. Tredje generationen i familjen Ek, Sven Ek, höll hästar i sitt åkeri fram till 1985.

Eks Hyrverk blev med tiden Eks Åkeri med lastbilstransporter. I början av 1990-talet såldes åkeriet men Sven Ek hade bevarat hela vagnparken. Tillsammans med sin fru Berit skapade Sven; Eks Vagnmuseum på Åkesta gård utanför Västerås. Under 30 år har vagnmuseet drivits, utvecklats och förvaltats av Sven, nyligen fyllda 91 år.

Idag omfattas vagnmuseet av 92 unika hästdragna och vackra enheter samt en omfattande selkammare, uniformer, bokföring, fotografier, dokument och övriga miljöer som visas i lokaler om totalt ca 1 500 kvm. Förutom de vagnar som använts av Ek för transporter i Västerås har vagnsamlingen kompletterats med vagnar från ex. Tidö och Målhammar. I huvudsak består museet av vagnar som använts av Eks hyrverk på Västerås stads gator.

Eks Vagnmuseum utgör en av landets största privata samlingar av hästdragna vagnar och övriga åkdon med tillbehör (selar, uniformer, dokumentation mm). Museet är dessutom baserat på ett hyrverk verksamt under tre generationer i Västerås – något helt unikt.

Världens största förening för bevarande av ekipage- och vagnkultur, Carriage Association of America, klassar Eks Vagnmuseum / Sven Ek Collection som helt unik och en av de få i världen som är bevarade på detta sätt. De säger att Sverige är nu i en unik position att bevara en av de sista bevarade samlingar av vagnar och föremål i denna helhet, något för världen att uppleva och lära sig ifrån.

Dokumentation och produktion av en bok

Under 2020-2021 har Västmanlands Kulturmiljöförening startat en omfattande dokumentation av vagnsamlingen. Under arbetets gång har föreningen fått en inblick i historien kring de bevarade föremålen och kunnat konstatera att många är i utmärkt skick. Föreningen planerar att få berätta om denna kulturföreteelse i en bok, som förutom att den visar samlingarna även berättar historien om denna verksamhet och utveckling i ett växande Västerås från 5 000 invånare till dagens drygt 150 000.

Tack vare noggrann dokumentation och Sven Eks egna och aktiva medverkan kan föreningen ännu berätta denna fantastiska historia om Västerås.

Västmanlands Kulturmiljöförening vill bevara Eks Vagnmuseum till eftervärlden. Föreningen kommer att fortsätta sitt engagemang med att berätta om denna viktiga historiska del av Västerås lokala historia. Föreningen ser dessutom museet som en värdefull del av Västerås och länets besöksnäring.

Idag inryms Eks Vagnmuseum i de stora ekonomibyggnaderna på Åkesta gård. Byggnadernas totala yta är ca 1 500 kvm. Marken är på 9 000 kvm. Förutom de lokaler där alla föremål visas, finns reception, förråd, verkstad och café.

Ekonomibyggnaderna är avstyckningsbara från Åkesta gård. Sven Ek är villig att sälja dessa ekonomibyggnader. Sven Ek erbjuder sig också att skänka samlingen av föremål till Västmanlands Kulturmiljöförening.

Detta är en stor chans för bevarande av en del av kulturmiljöhistorien i Västerås och Västmanland.

Därför har Västmanlands Kulturmiljöförening utarbetat en plan för bevarande av museet.

Planens delar:

1. **Ansaret för att driva museet.** Föreningen anser att den bästa lösningen i detta avseende är att någon museiorganisation tar ansvaret för driften av museet. I sådant fall Västmanlands Kulturmiljöförening är beredd att stötta med ideella insatser för drift och bevarande av museet.
2. **Hantering av lokaler.** Idag inryms vagnmuseet i ekonomibyggnaderna på Åkesta gård mellan Västerås och Skultuna. I detta avseende ser föreningen två alternativ.

Alt 1, är att samlingen blir kvar i dessa lokaler. I detta fall behöver fastigheten köpas från Sven Ek, t ex. av Västerås stad.

Alt 2, är att hitta en mer central placering i staden, eftersom vagnarna hör hemma i stadsmiljö och bör visas där. Samlingen kan även bli en tillgång bland annat i form av ytterligare en bra attraktionskraft för besöksnäringen i Västerås. Det skulle också möjliggöra körningar med häst och vagn kopplat till museet.

3. **Samlingen.** Vagnsamlingen utgör 92 hästdragna enheter samt en omfattande selkammare, uniformer, bokföring och övriga miljöer. Sven Ek är beredd att skänka hela samlingen till Västmanlands Kulturmiljöförening.
4. **Drift av museet.** För att driva museet krävs resurser avseende underhåll av vagnar, städning, underhåll av lokaler, guidning, marknadsföring mm. Kostnaden avseende driften framgår nedan. Föreningen anser att denna kostnad lämpligen borde kunna delas mellan Västerås stad och Region Västmanland.

Ekonomi

Årlig driftskostnad av Eks Vagnmuseum

Personalkostnad (vaktm/tekniker+ Guide/föreståndare)	1 000 000 kr
El	100 000 kr
Städning	100 000 kr
Underhåll	280 000 kr
Försäkring	20 000 kr
Marknadsföring	100 000 kr
Övrigt/oförutsett	400 000 kr
SUMMA	2 000 000 kr/år

Västerås stad har beslutat att anslå 1 Mkr årligen för drift av museet.

Västmanlands Kulturmiljöförening anser att detta museum, men framför allt dess unika vagnsamling är en viktig del av Västerås och Västmanlands kulturhistoria som borde bevaras för nuvarande och kommande generationer och ansöker härmed om 1 Mkr årligen för att tillsammans med det årliga bidraget från Västerås stad om 1 Mkr möjliggöra för att museet ska kunna drivas vidare samt att samlingen ska kunna behållas.

Västmanlands Kulturmiljöförening hemställer vidare att Region Västmanland och Västerås stad tillsammans med Västmanlands Kulturmiljöförening gör en utredning med målet att försöka hitta en mer långsiktig lösning avseende samlingen, både placeringsmässigt och ekonomiskt.

Med hänsyn taget till Sven Eks aktningsvärda ålder ser Västmanlands Kulturmiljöförening fram emot och hoppas på en snabb hantering, beslut och återkoppling.

Kontaktperson från föreningens sida är Lars Gren, e-post: lars@gren.se eller tfn 070-588 40 20

Västerås dag som ovan

VÄSTMANLANDS KULTURMILJÖFÖRENING

Minoo Akhtarzand
Ordförande

Lars Gren
Vice ordförande